

Доба романтизму

УКРАЇНА		СУСІДНІ КРАЇНИ		ЗАХІДНОЄВРОПЕЙСЬКІ КРАЇНИ	
РІК	ПОДІЯ	РІК	ПОДІЯ	РІК	ПОДІЯ
Кін. XVIII – перша пол. XIX ст.	Розквіт провінційного портрета в українському малярстві: стильовий синкретизм (класицизм, сентименталізм, романтизм) і «стихійний реалізм» (фізіономічна точність зображення) у напівпарадних і камерних портретах				
Поч. XIX ст.	Процеси стилістичної диференціації в живописі Східної Галичини: класицистичний напрям (О. Білявський і до певної міри Л. Долинський), передромантичний (Й. Пічман) та ностальгійне звертання до давніх цехових традицій			1804 1805	Наполеон проголосив себе імператором Франції Поразка іспано-французького флоту в битві при Трафальгарі
Поч. XIX ст.	Процеси диференціації художнього середовища за професійною ознакою. Утворюються різні групи і категорії художників. Ремісничо-цехова організація мистецького процесу				

<p>вичерпується, а переваги академічної освіти стають все більш наочними, постать художника з академічною підготовкою стає головною у складанні і поширенні нових естетичних поглядів.</p> <p>Петербурзька академія мистецтв як провідна інституція в процесі професіоналізації мистецького процесу, художня освіта спирається на широку систему професійного та гуманітарного вишколення.</p> <p>Українська мистецька діаспора в Петербурзі, художники українського походження: Антон Лосенко (1735-1773), Кирило Головачевський (1735-1823), Іван Саблуков (1735-1777), Іван Бугаєвський-Благодарний (1773-1859), Петро Дрождін (1745/49-1805), Іван Мартос (1754-1835) та ін.</p> <p>Визначальне значення портретного жанру, який акумулює найактуальніші проблеми художньої культури, що ґрунтується на</p>				
---	--	--	--	--

	співіснуванні і взаємопереплетенні демократичних устремлінь, породжених народно-визвольним рухом, піднесенням національної самосвідомості				
Перша третина XIX ст.	Утвердження стилю ампір в архітектурі України – наступного після класицизму офіційного стилю. Встановлення державного контролю над архітектурною діяльністю. Створення інструкцій з типового проектування – «Зразкові проекти казенних будівель» (1803), видання затверджених в Російській імперії серій проектів фасадів житлових будинків (1809-1812), воріт і огорож (1811), проектів церков (1824)				
1800-і – 1830-і	Стилістика ампіру і романтизму в архітектурі садибних ансамблів. Садибний палац графа Комара у Мурованих Курилівцях (1805), маєток Галаганів з регулярним парком у Сокиринцях (1824-1831), палац Абазы у Шполі, перебудова садибного				

	<p>палацу в Качанівці – розвиток ампірних стильових тенденцій.</p> <p>Поява перших зразків романтичного напрямку в палацовій архітектурі: романо-готичні елементи у палаці Гіжицьких в Новоселиці (1820-і), садибі Витославського в Чернятині (1820-і), стиль Тюдор у поєднанні з мотивами арабської й індійської архітектури у палаці графа Воронцова в Алушці (1834-1835), садиба Понятовського в Корсуні (1835-1840-і)</p>				
1805	Відкриття університету в Харкові	1807 - 1815	Утворення Наполеоном Варшавського князівства – васальної держави на завойованих територіях		
1805	Відкриття студій рисунку і малярства у Волинському ліцеї в Кременці. До закриття ліцею у 1831 р. викладачем художніх дисциплін був Й. Пічман, у творчості якого у цей період поєднуються напрями				

	сентименталізму і класицизму				
1809	Спорудження оперного театру в Одесі (архітектор Тома де Томон)	1809 - 1917	Фінляндія під владою Росії		
1810-і – 1840-і	<p>Поява жанру міського краєвиду в малярстві романтизму Східної Галичини: романтизація образу природи і цикли документально-панорамних зображень. Творчість Антона Ланге (1779-1844). Архітектурні ландшафти Галичини й уявні панорамні пейзажі на полотнах Івана Лучинського (1816-1855).</p> <p>А. Ланге поряд з А. Рейханом, А. Лаубе, К. Ауером виконували докладні малюнки з видами Львова і навколишніх замків для літографічних мастерень Ю. Піллера (низка альбомів краєвидів Галичини) і М. Яблонського</p>			1812	Поразка Наполеона в Росії (Бородинська битва)
1814	Утворення першої професійної театральної трупи (Харків)			1813	«Битва народів» під Лейпцигом, поразка війська Наполеона

Перша пол. XIX ст.	Класицизм, романтизм, сентименталізм і бідермаєр у портретному малярстві львівського осередку. Творчість місцевих художників польського походження Я. і М. Машковських, М. Яблонського, Р. Гадзевича, Й. і А. Рейханів, австрійця К. Швейкарта				
Перша пол. XIX ст.	Постать художника-кріпака – характерне явище для української художньої культури кін. XVIII – першої половини XIX ст.: творчість Мойсея Дикова (1820 - ?), Івана Засідателя (1839-1893), Івана Шаповаленка (1820-1890), Григорія Лапченка (1796/1801 – 1876/79). Здебільшого практикували портретний живопис				
1814 - 1861	Роки життя Тараса Шевченка			XIX ст.	Доба романтизму в Європі: німецький романтизм (Каспар-Давід Фрідріх) Англія – Джон Констебл, Вільям Тернер (пейзаж), Йоган Фюслі,

					Вільям Блейк (візіонерство), мистецтво Франціско Гойї в Іспанії, французький романтизм в живописі Теодора Жеріко й Ежена Делакруа
1815	Заснування першого в Галичині просвітницького товариства (Перемишль)	1815	Анексія польських територій Російською імперією	1815	Реставрація французької монархії Поразка Наполеона при Ватерлоо
1818 - 1821	Діяльність театральної полтавської трупи на чолі з І. Котляревським та М. Щепкіним (постановки «Наталка-Полтавка», «Москаль-чарівник»)	1818	Заснування Варшавського університету	Перша пол. XIX ст.	Переосмислення середньовічної культури в архітектурі, образотворчому і декоративному мистецтві. Неоготичний стиль в архітектурі Франції, Німеччини, Англії. Живопис прерафаелітів в Англії
1819	В. Лукашевич організовує Малоросійське таємне товариство з	1822	У Москві видано «Историю Малой		

	осередками в Києві, Полтаві, Чернігові, що ставило собі за мету здобути незалежність України		Росии» в 4 томах Д. Бантиш-Каменського		
1820-і	Розвиток світських друкарень. Поява численних державних і приватних літографських майстерень, де виконували ілюстрації для періодичних видань, наукової, художньої літератури, а також видавали окремі відбитки і серії панорамних зображень краєвидів, міст, пам'яток старовини, етнографічних сюжетів, портретів (майстерні в Одесі, Києві, Миколаєві, Харкові, Львові)	1825	Повстання декабристів в Росії	1825	Перша пасажирська залізниця (Англія)
Перша третина XIX ст.	Відкриття перших гімназій в Україні (Одеса, Кременець, Новгород-Сіверський, Харків, Полтава, Чернігів, Катеринослав, Київ, Ніжин) та вищих навчальних закладів (університет в Харкові і Києві, Рішельєвський ліцей в Одесі, торгова академія у Львові)				

<p>Перша третина XIX ст.</p>	<p>Монументальні розписи в інтер'єрах палаців і громадських споруд: поступовий перехід від стилістики класицизму до офіційного академізму, що залишався актуальним до 1860-1870-х рр. Ремінісценції бароко в ілюзорних зображеннях неба на плафонних панно.</p> <p>Стінописи палаців Розумовських у Києві, Яготині, Козельці, Глухові, П. Завадовського в Ляличах, Кочубеїв у Хотині</p>				
<p>Друга третина XIX ст.</p>	<p>Розвиток пейзажу як самостійного жанру: панорамні зображення маєтків, садиб, видів українських міст (малярство і графіка М. Сажина, В. Тімма, Н. Орди, Ю. Глоговського, Гроте, Ф. Солнцева, В. Штенберга, Т. Шевченка).</p> <p>Романтизація й ідеалізація етнографічного краєвиду українського села в живописі Лівобережної України (В. Штернберг,</p>				

	<p>І. Сошенко).</p> <p>Розширення сюжетно-тематичного і жанрового діапазону графіки у творчості Т. Шевченка: побутові сцени, портрети, історичні та міфологічні сюжети, пейзажі, соціальні мотиви (альбом офортів «Живописна Україна» 1844 р., акварелі та малюнки тушшю, виконані в Україні до заслання у 1847 р.).</p> <p>Графічні ілюстрації до творів Т. Шевченка: рисунки М. Башилова і Я. де Бальмена до «Кобзаря» (1844), офорти В. Штернберга</p>				
<p>Перша пол. XIX ст.</p>	<p>Сакральна архітектура стилю ампір: незмінною залишається типологія храмів попереднього періоду</p> <p>1) <i>хрестокупольні</i> – Спасо-Преображенський кафедральний собор в Одесі (1804-1809, архітектор Фр. Фраполлі), Покровський собор в Ізмаїлі (1822-1836, архітектор Дж.</p>				

<p>Торічеллі), Преображенський собор у Білій Церкві (1833-1839);</p> <p>2) <i>безстовпні хрещаті</i> – Воскресенська церква в Батурині (1803), Покровська церква в с. Скибинці (1825);</p> <p>3) <i>центричні</i> – Миколаївська церква на Аскольдовій могилі в Києві (1808-1810, архітектор А. Меленський), Миколаївська церква в с. Веприк (1823), церква Всіх Святих в Гадячі (1836), Петропавлівська церква в с. Світязь (1846);</p> <p>4) <i>зальні</i> – Успенська церква в с. Осинове (1802), Миколаївська церква в Очакові (1804), Троїцька церква у Славгороді (1808, архітектор О. Паліцин);</p> <p>5) <i>базилікальні</i> – Троїцький костел в с. Ліщин (1805), Успенська церква у с. Веприк (1821), Вознесенська церква в Ізюмі (1819-1826), Покровська церква в с. Ромашки</p>				
---	--	--	--	--

	<p>(1843), Троїцький костел в с. Ліщин (1805).</p> <p>Із 1803 р. на українських землях, які входили до складу Російської імперії, було заборонено будувати традиційні за композицією дерев'яні храми</p>				
<p>Перша пол. XIX ст.</p>	<p>Архітектура громадських і житлових споруд у стилі ампір. Масштабні будівничі проекти у містах, що ставали адміністративними центрами нових губерній Російської імперії: забудова Круглої площі в Полтаві (1810-1811), Чернігові, Одесі (будинок біржі 1829-1834 рр., торгові площі з галереями по периметру, міська лікарня 1806-1821 рр., ансамбль Приморського бульвару 1820-1840 рр.), Сімферополі, Миколаєві, Черкасах, Києві (Контрактовий будинок 1815-1817 рр., університет 1837-1842 рр., Інститут шляхетних дівчат 1838-1843 рр.), Харкові (корпуси університету</p>				

	1820-1830-і рр.), Херсоні (торговельні ряди, морський шпиталь 1808 р.)				
1820-і – 1830-і	Організація і діяльність таємних товариств				
1820-і – 1830-і	Заснування музеїв – старожитностей в Керчі і Харкові, археологічного в Одесі, в Києві (1842)				
1820-і – 1830-і	Поява образів українського селянства в романтичному живописі України: український період творчості Василя Тропініна (1776/80-1857)				
1820-і – 1840-і	Автопортрет як одна з основних форм і виразників художньої свідомості в добу романтизму				
1827	Відкриття культурно-просвітницької установи – Інституту Оссолінських у Львові				
1830 - 1837	Діяльність просвітницького товариства «Руська трійця»			1837 - 1901	Початок правління королеви Вікторії Перший телеграф,

				1837	Британія
				1838	
1830-і – 1860-і	<p>Поширення академізму в українському живописі у творчості художників-випускників Петербурзької та європейських академій. Творчість К. Павлова (1792-1852), Г. Васька (1820-1878).</p> <p>Ідеалізуючий академізм італійської школи у роботах І. Шаповаленка і Г. Лапченка.</p> <p>Пізній романтизм і академізм у тематичних картинах, пейзажах, портретах А.Мокрицького (1810-1870).</p> <p>Класицистично-академічна тенденція в історичному малярстві: П. Борисполець (1805-1880), А. Гротович (1818-1889)</p>			1839	Зародження фотографії: технічна можливість робити фотовідбитки (Луї-Жак Манде Дагерр) (Виставка дагеротипів у Парижі)
1830-і – 1850-і	<p>Розвиток напрямів постромантизму і бідермаєру в малярстві: замовниками виступали чиновники, викладачі, фахівці промислових підприємств</p>				

	<p>німецько-австрійського походження.</p> <p>Риси бідермаєру у портретному жанрі: поширення родинних портретів з ускладненою композицією, що межує із жанровою картиною – творчість австрійця Г. Гольпейна (1814-після 1858) і Є. Крендовського (1810-1853), пов'язаного зі школою О. Венеціанова</p>				
1830-і – 1850-і	<p>Монументально-декоративне мистецтво у світських інтер'єрах: розписи плафонів, горизонтальні панно на сюжети античної історії й міфології, виконані в техніці гризайлі, що імітують давньогрецькі рельєфи.</p> <p>Розписи палаців Одеси (графа Воронцова, Потоцького, Розумовського, Нарішкіної) та будинків у невеликих маєткових садибах створено за участі українських художників-кріпаків</p>				
1840	Перше видання «Кобзаря» Тараса			1842	Відкриття китайських

	Шевченка				портів, з 1854 – японських
1845 - 1847	Діяльність таємного Кирило- Мефодіївського братства	1846	Краків відходить до Австрії	Сер. – друг а пол. XIX ст.	Практика презентації творів мистецтва в громадському просторі (експозиції музеїв, організація Салонів).
1848	Ліквідація в Габсбурзькій імперії кріпосного права	1848	Перший комуністичний маніфест Маркса і Енгельса	1848 1848 - 1916	Перше зібрання “Братства прерафаелітів” Правління Франца- Йосифа в Австрії
1848	Відкриття кафедри української мови в Львівському університеті. Перший з’їзд українських діячів науки і культури «Собор руських вчених»	1848	«Весна народів» в Австрії	1848	Прихід до влади Наполеона III
1840-і – 1860-і	Завершальний етап розвитку класицистичної скульптури львівського осередку: меморіальна пластика, барельєфи архітектурних				

	споруд П. Евтельє (1804-1889). Перехідний період від класицизму до реалізму в скульптурі Галичини: творчість Ц. Годабського (1835-1909), Г. Красуцького (1837-1885) – надгробки і барельєфи будинків				
Сер. – друга половина XIX ст.	Утвердження романтизму в українській архітектурі: використання пластичних форм романської, готичної, візантійської, ренесансної, мавританської архітектури, українського і московського зодчества XVI-XVII ст. (т. зв. «псевдостилі»). Формування бідермаєру, псевдогрецького і російсько-візантійського стилю. Стилізаторські реставрації історичних споруд	Друга половина XIX ст.	Історизм в архітектурі Угорщини: активне будівництво громадських споруд і храмів у Будапешті		
Сер. – друга половина XIX	Напрямок романтизму в сакральній архітектурі: практика стилізації середньовічних форм. Спорудження православних храмів у російсько-візантійському (сер. XIX				

ст.	<p>ст.), псевдоросійському і псевдовізантійському стилям (з 1860-х рр.): «типові проекти» церков російського зодчого К. Тона (мурований футляр дерев'яної Спаської церкви в Полтаві, 1837-1843 рр., Миколаївська церква в с. Старосілля, 1838 р.), Самсонівська церква у Полтаві (архітектор Л. Шарлемань, 1852-1856 рр.), Володимирський собор в Херсонесі Таврійському (тепер Севастополь, 1861-1892 рр. – псевдовізантійський стиль з елементами середньовічної архітектури Грузії і Вірменії).</p> <p>Поширення інших псевдостилів: Преображенська церква в с. Мошни (1830-1840), церква Іоана Золотоуста в Ялті (1832-1837) з елементами мусульманського й індійського зодчества за проектами Дж. Торічеллі.</p> <p>В архітектурі католицьких і протестантських храмів з 1840-х рр.</p>				
-----	--	--	--	--	--

<p>домінують романські і готичні форми: лютеранська кірха Христа Спасителя в Миколаєві (1848-1852), кірха св. Катерини в Києві (1855-1857), семінарійський костел св. Яна з Дуклі в Житомирі (1842);</p> <p>поступово їх починають поєднувати із формами ренесансу та бароко – евангелічна церква в колонії Грослібенталь біля Одеси (1842), костел в колонії Йосифсталь (1853), костел Успіння Діви Марії в Одесі (1853).</p> <p>Ансамбль резиденції митрополита Буковини (будівля Чернівецького національного університету), архітектор І. Главка, 1864-1882 рр. – зразок поєднання традицій українського народного мистецтва з елементами архітектури Візантії і романського Заходу.</p> <p>Продовження української національної традиції сакральної архітектури у дерев'яних церквах</p>				
--	--	--	--	--

	лемківської, буковинської, гуцульської, бойківської і галицької народних шкіл				
1850-і – 1890-і	<p>Формування у Львові нового мистецького середовища – українські й іноземні художники з академічною освітою, творчість яких присвячена відображенню побуту, звичаїв українського народу з дотриманням етнографічної достовірності у картинах історичного, побутового, портретного і пейзажного жанрів.</p> <p>Творчість А. Гроттгера, О. Рачинського, М. Годлевського, Т. Аксентовича, Ю. Макаревича.</p> <p>Малярство і графіка К. Устияновича (1839-1903), Т. Копистинського (1844-1916), Т. Романчука (1865-1911)</p>			1851 1852	<p>I Всесвітня виставка в Лондоні</p> <p>Зречення Наполеона III</p>